

Відгук

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора **Біди Олени Анатоліївни** на дисертаційне дослідження **Петрунчака Дениса Васильовича** на тему: «**Формування соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи**», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

З метою здійснення експертизи дисертації Петрунчака Дениса Васильовича нами було проаналізовано її зміст й основні наукові праці дисертанта. Узагальнені результати викладено у наступних положеннях.

Актуальність теми дослідження. Сучасний динамічний розвиток економіки України характеризується позитивними змінами на користь сфери обслуговування. Наявний туристичний потенціал України починає систематично реалізовувати свої ресурси і, саме тому, потребує розроблення нових підходів у сфері туристичного та готельно-ресторанного бізнесу. Ці процеси визначаються активізацією ділової, оздоровчої, розважальної активності населення, стилем і умовами життя, зростанням мобільності населення, а також збільшенням міжнародних туристичних потоків. У процесі цього збільшується й кількість туристичних агентств, закладів тимчасового розміщення і харчування. Актуальність теми дослідження зумовлена об'єктивним зростанням ролі сфери гостинності в умовах глобалізаційних процесів, розвитку міжнародного туризму, посилення міжкультурної взаємодії та забезпечення сталого розвитку України шляхом нарощення рекреаційного потенціалу в умовах соціальної турбулентності та у повоєнний час відродження. За означених умов особливої значущості набуває професійна підготовка майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи, зміст якої передбачає формування соціокультурної універсалії гостинності як інтегральної складової професійної компетентності. У цьому контексті дослідження Петрунчака Дениса Васильовича «Формування соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи» є актуальним, а його результати прогностичними.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до тематичного плану УДУ імені Михайла Драгоманова та відображено в наукових дослідженнях у межах зведеного плану науково-дослідних робіт сфери освіти, науки та інноватики. Тему

дисертації уточнено Вченою радою УДУ імені Михайла Драгоманова (протокол №14 від 27.06.2025р.).

Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації.

Дисертантом здійснено теоретичний та дефінітивний аналіз тезаурусу дослідження процесу формування соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи; здійснено контент-аналіз нормативно-правового та технічного регулювання професійної підготовки фахівців сфери обслуговування; проаналізовано стан і перспективи забезпечення професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи у ЗВО у контексті розбудови рекреаційного потенціалу України на основі регіонального підходу; розроблено та обґрунтовано зміст і структуру сформованості соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи; розроблено та обґрунтовано критеріальний апарат оцінювання рівнів сформованості соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи та модель з методичним органайзером процесу формування соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи «Гостевія».

Нові факти, одержані здобувачем. Вважаємо, що дисертаційне дослідження Петрунчака Дениса Васильовича є комплексним, у якому вперше: теоретично обґрунтовано дефінітивне тлумачення тезаурусу дослідження процесу формування соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи в академічних надбаннях; сформульовано у авторському трактуванні дефініції – «формування соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи», «процес формування соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи»; уточнено сучасне бачення понять «гостинність», «культура гостинності», «готельно-ресторанна справа», «фахівець», «майбутній фахівець», «професійна підготовка», «професійна підготовка майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи»; встановлено зміст та функціональне призначення контенту міжнародного і національного правового і технічного регулювання в індустрії гостинності галузей готельного і ресторанного бізнесу, а також в сфері освіти, науки й інноватики та визначено пріоритети їх удосконалення; розроблено, обґрунтовано архітектуру сформованості соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи з наскрізним впровадженням методичного органайзера «Гостевія» у

факультативному спецкурсі «Гостинність як соціокультурна універсалія», та розроблено моделлю компетенцій «Соціокультурної універсалії гостинності на 360° – у 20 складових компонентах і 20 ключів-здатностей виразу універсалії»; розроблено критеріальний апарат оцінювання рівнів (високий, середній, низький) сформованості соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи за обґрунтованими критеріями (аксіологічним, технологічним, соціо-політичним); розкрито стан і перспективи забезпечення професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи у ЗВО (експериментального майданчика) у контексті розбудови рекреаційного потенціалу України на основі регіонального підходу; запропоновано модернізований зміст програмних результатів навчання, загальних, спеціальних (фахових) компетентностей задля оновлення Стандарту вищої освіти України галузі знань «Транспорт та послуги» за спеціальністю «Готельно-ресторанна справа та кейтеринг» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти; подальшого розвитку набули теорія і методика сформованості соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі. Проведений аналіз змісту дисертаційного дослідження, а також публікацій дисертанта виступає у якості підстави для висновку про наукову обґрунтованість й достовірність викладених автором результатів. Методологічно обґрунтовано: визначення мети, основні завдання і методи дослідження. Завдання дослідження сформульовано методологічно грамотно. У вступі до дисертації досить чітко й науково коректно схарактеризовано особистий внесок дисертанта. Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів і висновків зумовлена теоретико-методологічним підходом дослідника і застосуванням комплексу взаємодоповнюючих методів наукового пошуку.

Петрунчак Д.В., на наш погляд, правильно визначив об'єкт, предмет та мету дослідження. Вражає ґрунтовність теоретичних положень та практичних напрацювань, викладених в дисертації. Усе це створило необхідні умови для оптимального вибору стратегії наукового пошуку та його ефективної реалізації. Одержані дані та результати їх опрацювання вказують на ефективність обраної наукової траєкторії дослідження. Відзначимо, що новизна і вірогідність загальних висновків дисертаційного дослідження автора забезпечені методологічною обґрунтованістю вихідних положень, використанням адекватних методів, аналізом значного обсягу науково-педагогічних джерел з метою формування соціокультурної універсалії

гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи.

Значення для науки і практики одержаних автором результатів. Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у тому, що дисертантом запропоновано модернізований зміст програмних результатів навчання, загальних компетентностей, спеціальних (фахових) компетентностей задля оновлення Стандарту вищої освіти України галузі знань J Транспорт за спеціальністю J2 Готельно-ресторанна справа та кейтеринг для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти; розроблено, обґрунтовано архітектуру сформованості соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи з наскрізним впровадженням методичного органайзера «Гостевія» у факультативному спецкурсі «Гостинність як соціокультурна універсалія» та розробленою моделлю компетенцій «Соціокультурної універсалії гостинності на 360° – у 20 складових компонентах і 20 ключів здатностей виразу універсалії». Основні положення та результати дослідження впроваджено в освітній процес Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського, Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Стиль викладу й аналізу проміжних і кінцевих результатів дослідження, наукових положень і висновків є обґрунтованим на теоретичному і методологічному рівнях. Дисертація складається з анотації українською й англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації відповідає вимогам, серед них відповідного тексту в осяжному об'ємі.

У першому розділі дисертаційної роботи «Теоретичні аспекти обґрунтування педагогічної проблеми формування соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи» здійснено ґрунтовний теоретичний аналіз досліджуваної проблематики. Зокрема, розкрито сутність професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної сфери в контексті формування соціокультурної універсалії гостинності. Узагальнення теоретичних напрацювань дало змогу автору запропонувати авторські підходи до визначення понять «формування соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи» та «процес формування соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи». Проаналізовано зарубіжний досвід

професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної сфери та виокремлено пріоритетні освітні моделі, впровадження яких сприяє модернізації підготовки фахівців і підвищенню їх конкурентоспроможності на міжнародному ринку праці.

У другому розділі «Методичні аспекти формування соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи» здійснено регіональний підхід до аналізу стану і перспектив забезпечення професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи у ЗВО у контексті розбудови рекреаційного потенціалу України; розроблено і обґрунтовано зміст і структуру соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи; розроблено та впроваджено методичний органайзер процесу формування соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи «Гостевія».

У третьому розділі «Розроблення, обґрунтування, проектування моделі та методичного органайзеру процесу формування соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи» розроблено, обґрунтовано та верифіковано модель з методичним органайзером процесу формування соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи «Гостевія»; розроблено та обґрунтовано критеріальний апарат рівнів сформованості соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи; висвітлено результати педагогічного експерименту, яким підтверджено ефективність моделі та методичного органайзеру процесу формування соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи «Гостевія». Слід відзначити, що загальні висновки відповідають поставленим завданням, обґрунтованість і переконливість яких засвідчують самостійність і логічність суджень, достатню наукову підготовленість здобувача. Список використаних джерел зроблено з дотриманням встановлених вимог. Рівень узагальнення результатів педагогічного наукового пошуку свідчать про його зрілість як дослідника.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях. Основні наукові положення й результати дисертаційної роботи опубліковано в 16 наукових працях, серед яких 6 статей у фахових виданнях України, у галузі педагогіки та 10 тез апробаційного характеру. Аналіз змісту публікацій засвідчує, що наукові положення, отримані результати проведеного дослідження повною мірою

представлено в друкованих наукових працях. Результати дослідження репрезентовано на науково-практичних конференціях різних рівнів.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. За результатами рецензування дисертації порушень академічної доброчесності не виявлено. У роботі дотримано етичні принципи й правила, визначені в Законі України «Про освіту» (2017 р.). Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело. Дисертація характеризується єдністю змісту, відповідає вимогам щодо її оформлення, ураховує особливості наукового стилю. Автором застосовано посилання на свої наукові публікації, публікації інших авторів, нормативні документи та інші джерела.

Дискусійні положення, зауваження і побажання до змісту дисертаційної роботи. Позитивно оцінюючи наукове й практичне значення дисертаційної праці Петрунчака Дениса Васильовича, висловимо певні зауваження й побажання:

1. У першому розділі «Теоретичні аспекти обґрунтування педагогічної проблеми формування соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи» підрозділі 1.2 «Дефінітивний аналіз тезаурусу дослідження процесу формування соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи» уточнено класифікаційні ознаки та уніфіковано види готельно-ресторанної справи, але недостатньо обґрунтовано, у чому полягає різниця між профілюванням закладів бальнеологічних та рекреаційно-оздоровчих сфер гостинності у контексті забезпечення практико-орієнтованого підходу у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи.

2. У другому розділі «Методичні аспекти формування соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи» підрозділі 2.2 «Розробка та впровадження методичного органайзеру процесу формування соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи «Гостевія» не розкрито специфіку підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи до кейтерингу.

3. Доцільно було б посилити увагу до спеціальної іншомовної підготовки з врахуванням потреб національних меншин у професійній підготовці майбутніх готельєрів та рестораторів у сфері гостинності.

Однак, вказані зауваження і рекомендації мають дискусійний характер та спрямовані на подальший науковий поступ.

Висновок. Вивчивши подану роботу, ознайомившись з працями Петрунчака Дениса Васильовича, що здобуває науковий ступінь доктора філософії з галузі знань 01 Освіта, педагогіка та спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки та враховуючи актуальність теми, наукову новизну отриманих результатів, практичне значення зазначаємо, що дисертаційна робота «Формування соціокультурної універсалії гостинності у професійній підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи», є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагомe теоретичне й прикладне значення для розвитку педагогічної науки, заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор – Петрунчак Денис Васильович – заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки, галузь знань 01 Освіта, педагогіка.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор
завідувач кафедри педагогіки, психології, початкової,
дошкільної освіти та управління закладами освіти
Закарпатського угорського університету
ім. Ференца Ракоці ІІ

Олена БІДА

підпис *Олени Бідди* ЗАСВІДЧУЮ
Зав. від. кадрів *М. Юрчиш*
Закарпатський угорський університет
імені Ференца Ракоці ІІ *М. Юрчиш*

